

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi'nde

PROF. DR. M. YAŞAR KANDEMİR İLE

≈ ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ ≈

EŞ - ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKÛKÎ'L - MUSTAFÂ

— KÂDÎ İYÂZ —

132. Ders | 16.Aralık.2018, Pazar

DERS KONUSU:

2. BÖLÜM: Resûl-i Ekrem'in İnsanlar Üzerindeki Hakları

2. KISIM: Resulûllah'a Muhabbetin Gereği

5. FASIL: Resûl-i Ekrem'e Samimi Bir İmânla Bağlanmanın Farz Olduğu

KİTAPTAKİ YERİMİZ

Arapça Kaynak sf. 510 | Türkçe Şerh, Cilt.2 - sf. 344

Dersin Video, Ses Kayıtlarına
ve Kaynaklı Ders Notlarına

www.sifaiserif.com

adresinden veya karekodu okutarak
erişebilirsiniz.

Şifa-i Şerif Hakkında Kısa Bilgi:

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Eserin Türkçe Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt)

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Vefâtından Sonra Resûlullah'a Dürüstlük

Müslümanların Resûl-i Ekrem'e vefâtından sonraki dürüstlük ve samimiyetleri; ona en üstün saygıyı, en ileri sevgiyi göstermek, sünnetini ve hadislerini öğrenmek, getirdiği dini anlamaya çalışmak, onun yakınları demek olan Ehl-i beytine ve ashâb-ı kirâmına muhabbet beslemek, onun sünnetine önem vermeyip uzaklaşanlara uzak mesafede durmak, onlara buğzetmek, insanları onların kötülüğünden sakındırmak, Resûlullah'ın ümmetine şefkat beslemek, onun ahlâkını, yaşayışını ve faziletlerini öğrenmeye çalışmak, bunları kendine hayat tarzı yapmak için gayret göstermektir.

Ebû Bekir el-Âcürî'nin yukarıda naklettiğimiz görüşüne göre dürüstlük ve samimiyet; muhabbet ağacının bir meyvesi ve "Peygamber Sevgisinin Göstergesi" bahsinde söylediğimiz gibi (bk. II, 323) sevginin bir göstergesidir.

Tasavvuf, kelâm, tefsir ve hadis âlimi Abdülkerîm el-Kuşeyrî'nin¹ (v. 465/1072) naklettiğine göre, Horasan'da kurulan Saffârîler Devleti'nin yiğit hükümdarı Amr ibni Leys² vefât edip de rüyâda görüldüğü ve kendisine "Allah sana ne yaptı?" diye sorulduğunda: "Allah benim günahlarımı affetti" demiş; ona: "Neden dolayı seni affetti?" diye sorulunca da şunları söylemiştir: "Bir gün bir dağın tepesine çıkmış ve dağın eteğindeki ordumu seyre dalmıştım. Askerlerimin çokluğu hoşuma gitmiş ve 'Keşke Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında yaşasaydım da, bu askerle onun düşmanlarıyla savaşıp kendisine yardım etseydim' diye içimden geçirmiştım. Herhâlde Cenâb-ı Hak benim samimiyetle söylediğim bu sözden hoşnut olmuş ve günahlarımı affetmiştir."

وَأَمَّا نَصِيحَةُ الْمُسْلِمِينَ لَهُ بَعْدَ وَفَاتِهِ فَالتَّزَامُ التَّوْقِيرُ وَالْإِجْلَالُ ، وَشِدَّةُ الْمَحَبَّةِ لَهُ ، وَالْمُثَابَرَةُ عَلَى تَعَلُّمِ سُنَّتِهِ ، وَالتَّفَقُّهُ فِي شَرِيعَتِهِ ؛ وَمَحَبَّةُ أَهْلِ بَيْتِهِ وَأَصْحَابِهِ ، وَمُجَانِبَةُ مَنْ رَغِبَ عَنْ سُنَّتِهِ ، وَانْحِرَافُ عَنْهَا ، وَبُغْضُهُ وَالتَّحْذِيرُ مِنْهُ ، وَالشَّفَقَةُ عَلَى أُمَّتِهِ ، وَالْبَحْثُ عَنْ تَعَرُّفِ أَخْلَاقِهِ وَسِيرِهِ وَأَدَابِهِ ، وَالصَّبْرُ عَلَى ذَلِكَ .

فَعَلَى مَا ذَكَرَهُ تَكُونُ النِّصِيحَةُ إِحْدَى ثَمَرَاتِ الْمَحَبَّةِ ، وَعَلَامَةٌ مِنْ عِلَامَاتِهَا كَمَا قَدَّمْنَا .

١٢٤٩ - وَحَكَى الْإِمَامُ أَبُو الْقَاسِمِ الْقُشَيْرِيُّ أَنَّ عَمْرُو بْنَ الْيَثِ (١) - أَحَدَ مَلُوكِ خُرَاسَانَ ، وَمُشَاهِيرِ الثَّوَارِ (٢) ، الْمَعْرُوفَ : بِالصَّفَّارِ - مَاتَ ، فَرُئِيَ فِي النَّوْمِ ؛ فَقِيلَ لَهُ : مَا فَعَلَ اللَّهُ بِكَ ؟ فَقَالَ غُفِرَ لِي ، فَقِيلَ : بِمَاذَا ؟ قَالَ صَعِدْتُ ذُرْوَةَ جَبَلٍ يَوْمًا فَأَشْرَفْتُ عَلَى جُنُودِي فَأَعْجَبَنِي كَثَرَتُهُمْ ، فَتَمَنَّيْتُ أَنِّي حَضَرْتُ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ فَأَعْنَتُهُ وَنَصَرْتُهُ ؛ فَشَكَرَ اللَّهُ لِي ذَلِكَ وَغَفَرَ لِي .

1. Abdülkerîm el-Kuşeyrî mutasavvıf, kelâm, tefsir ve hadis âlimidir. Onun en ünlü eseri, tasavvuf tarihinin en önemli kaynaklarından biri olan *er-Risâle*'sidir.

2. Saffârîler, Doğu İran'da Sistan Bölgesi'nde 247-394/861-1003 yılları arasında hüküm süren bir hânedardır. Amr ibni Leys de bu hânedânın ikinci hükümdarıdır.

وَأَمَّا النَّصْحُ لِأُئِمَّةِ الْمُسْلِمِينَ: فَطَاعَتُهُمْ فِي الْحَقِّ ، وَمَعُونَتُهُمْ فِيهِ ، وَأَمْرُهُمْ بِهِ ، وَتَذْكِيرُهُمْ إِيَّاهُ عَلَى أَحْسَنِ وَجْهِ وَتَنْبِيهِهُمْ عَلَى مَا غَفَلُوا عَنْهُ ، وَكُتْمِ عَنْهُمْ ، مِنْ أُمُورِ الْمُسْلِمِينَ ، وَتَرْكُ الْخُرُوجِ عَلَيْهِمْ ، وَتَضْرِيبِ النَّاسِ (۳) وَإِفْسَادِ قُلُوبِهِمْ عَلَيْهِمْ .

وَالنَّصْحُ لِعَامَّةِ الْمُسْلِمِينَ: إِرْشَادُهُمْ (۱/۱۱۹) إِلَى مَصَالِحِهِمْ ، وَمَعُونَتُهُمْ فِي أَمْرِ دِينِهِمْ وَدُنْيَاهُمْ بِالْقَوْلِ وَالْفِعْلِ ، وَتَنْبِيْهِ غَافِلِهِمْ ، وَتَبْصِيرِ جَاهِلِهِمْ ، وَرَفْدُ مُحْتَاجِهِمْ ، وَسِتْرُ عَوْرَاتِهِمْ ، وَدَفْعُ الْمَضَارِّ عَنْهُمْ ، وَجَلْبُ الْمَنَافِعِ إِلَيْهِمْ .

Müslüman Yöneticiler ve Müslümanlar İçin Dürüstlük

Müslümanların yöneticileri için dürüstlük ve samimiyet; hak üzere oldukları sürece onlara itâat edip adâleti uygulamalarına yardımcı olmak, doğru yoldan ayrılmamalarını kendilerine usûlünce hatırlatmak, Müslümanların işlerinden ihmâl ettikleri ve haberdâr olmadıkları hususlarda kendilerini uyarmak, onlara isyân etmemek ve halkı onların aleyhine kışkırtmamaktır.

Bütün Müslümanlar için dürüstlük ve samimiyet; onları faydalarına olacak şeye yönlendirmek, kendilerine din ve dünya işlerinde sözle ve fiille yardım etmek, gerçeği görmeyenlerini uyarmak, bilmeyenlerini bilgilendirmek, muhtaç olanlara maddî yardımda bulunmak, onların ayıplarını ve kusurlarını örtmek, kendilerine zarar verecek şeyleri onlardan uzaklaştırmak ve faydalarına olacak şeyleri onlara sağlamaktır.

Allah Teâlâ kullarını birbirinin faydasına olan şeyleri yapmaya teşvik ederek:

“İyilik ve takvâda yardımlaşın, kötülükte ve düşmanlıkta birbirinize destek vermeyin.”¹ buyurur.

Peygamber Efendimiz de bunun onlara ne sağlayacağını şöyle dile getirir:

«Bir kul, din kardeşinin yardımına koştuğu sürece, Allah da ona yardım eder.»²

Burada şu hadîs-i şerîfi de hatırlamalıdır:

“Müslüman, Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, haksızlık yapmaz, onu düşmana teslim etmez. Müslüman kardeşinin ihtiyacını gideren kimsenin Allah da ihtiyacını giderir. Kim bir Müslümandan bir sıkıntıyı giderirse, Allah Teâlâ o kimsenin kıyâmet günündeki sıkıntılarından birini giderir. Kim bir Müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, Allah Teâlâ da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter.”³

1. Mâide 5/2.

2. Müslim, Zikr 38, nr. 2699.

3. Buhârî, Mezâlim 3, nr. 2442; Müslim, Birr 58, nr. 2580.

الباب الثالث

فِي تَعْظِيمِ أَمْرِهِ وَوُجُوبِ تَوْقِيرِهِ وَبِرِّهِ

قال الله تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا...﴾ الآية [الأحزاب: ٤٥].

﴿لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ [الفتح: ٩].

وقال تعالى: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ﴾ [الحجرات: ١].

ÜÇÜNCÜ KISIM

RESÛLULLAH'A SAYGI, ONU YÜCELTME VE ONA KARŞI GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRME

Allah Teâlâ bu konularda şöyle buyurmuştur:

﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِأَذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا﴾¹ “Ey Peygamber, Biz seni bir şâhit,¹ bir müjdeci ve bir uyarıcı, O’nun izniyle Allah’a çağırıcı bir dâvetçi ve nûr saçan bir kandil olarak gönderdik.”²

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا. لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ﴾ “Biz seni bir şâhit, bir müjdeci ve bir uyarıcı olarak gönderdik ki, Allah’a ve Resûlüne îmân edesiniz, ona destek olasınız,³ ona saygı gösteresiniz.”⁴

“Ey îmân edenler! Kendi görüşünüzü Allah’ın ve Resûlünün verdiği hükmün önüne geçirmeyin.”⁵

Muâz ibni Cebel radiyallahu anhin tutumu “Allah’ın ve Resûlünün önüne geçmemenin” güzel bir örneğidir. Peygamber Efendimiz onu Yemen’e vâli olarak gönderirken “Sana bir dâvâ geldiğinde ne ile hüküm vereceksin?” diye sordu; Muâz: “Allah’ın kitâbıyla hüküm vereceğim” dedi. “Aradığını orada bulamazsan?” deyince,

“Resûlullah’ın sünnetiyle” diye cevap verdi. Resûl-i Ekrem: “Ya orada da bulamazsan?” buyurunca, “O zaman kendi görüşümle hüküm veririm” dedi. Buna çok memnun olan Peygamber aleyhisselâm Muâz’ın göğsüne vurarak: “Resûlullah’ın elçisini, Resûlullah’ı memnun edecek şekilde cevap vermeye muvaffak kılan Allah’a hamdolsun” buyurdu.¹

1. Diğer peygamberlerin tebliğ vazifesini yapıp yapmadıklarına dâir seni şâhit yaptık.

2. Ahzâb 33/45-46.

3. «Ona destek olasınız» ifâdesini Kâdi İyâz bir sonraki sayfada açıklayacaktır.

4. Fetih 48/8-9.

5. Hucurât 49/1.

1. Ebû Dâvûd, Akdiye 11, nr. 3592; Tirmizî, Ahkâm 3, nr. 1327; Ahmed ibni Hanbel, Müsned, V, 230, 236, 242.

و: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ يَغْضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِندَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلنَّفْيِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنَ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾﴾ [الحجرات: ٢ - ٤].

وقال تعالى: ﴿لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا﴾ [النور: ٦٣].

فأوجب [الله] تعالى تَعَزُّزَهُ^(١) وَتَوَقُّيرَهُ ، وَأَلْزَمَ إِكْرَامَهُ وَتَعْظِيمَهُ .

قال ابن عباس: تَعَزُّزُهُ: أَي تَجَلُّوهُ . وقال المبرد: تَعَزُّزُهُ: تَبَالُغُوا فِي تَعْظِيمِهِ .
وقال الأخفش: تَنْصُرُونَهُ . وقال الطبري: تُعِينُونَهُ .
وَقُرِءَ^(١): تَعَزُّزُهُ - بِزَايَيْن - مِنْ الْعَزِّ .

“Ey îmân edenler! Seslerinizi Peygamberin sesinden fazla yükseltmeyin; birbirinize bağırdığınız gibi ona bağırmanın. Yoksa yaptığınız iyilikler mahvolur gider de farkına bile varmazsınız.² Resûlullah’ın huzûrunda seslerini kısınlara gelince: İşte onlar, kalblerini Allah’ın takvâya erişmeleri için samimî kıldığı kimselerdir. Onlar için bağışlanma ve büyük bir mükâfat vardır. Sana evinin dışından seslenenlerin çoğu yaptıkları kabalığı anlamayan kimselerdir.”³

“Peygamberi birbirinizi çağırır gibi çağırmayın!”⁴

Resûlullah’ın huzûrunda, sesiniz onun sesini bastıracak şekilde konuşmayınız. Onu, birbirinizi adıyla çağırmanız gibi çağırmayıp, kendisine “Yâ Resûlallah!”, “Yâ Nebiyyallah!” diye hitap ediniz.

Allah Teâlâ bu âyet-i kerîmelerle Resûlünü yüceltmeyi, onun huzûrunda son derece edepli davranmayı farz kılmış, ona en üstün saygının gösterilmesi gerektiğini bildirmiştir.

Onu Desteklemek Ne Demektir?

Abdullah ibni Abbâs radiyallahu anhumâ, Fetih sûresinin dokuzuncu âyetinde geçen “tüazzirûhü (Ona destek olarsınız)” kelimesini; “Onun yüceliğini kabul ediniz” diye açıklamış, Arap dili âlimi Müberred⁵ (v. 286/900) “Ona en üstün saygıyı gösteriniz” diye izah etmiş, yine Arap dili âlimi olan Ahfeş (el-Evsat) (v. 215/830) “Ona yardım ediniz” diye yorumlamış, müfessir İbn Cerîr et-Taberî de (v. 310/922) “Onu güçlendiriniz” şeklinde tefsir etmiştir. “Tüazzirûhü” kelimesini “Onu destekleyiniz” anlamında “tüazzizûhü” şeklinde okuyanlar da olmuştur.

2. Bu âyet nâzil olduktan sonra Hz. Ebû Bekir ile Hz. Ömer’in, Peygamber Efendimiz’in yanında fısıltı hâlinde konuşmaya başladıkları, ayrıca Sâbit ibni Kays’ın benzeri tutumu bu konunun devamında gelecektir.

3. Hucurât 49/2-4.

4. Nûr 24/63.

5. Müberred hakkında bilgi için bk. I, 297.

وَنُهِىَ عَنِ التَّقَدُّمِ بَيْنَ يَدَيْهِ بِالْقَوْلِ؛ وَسُوءِ الْأَدَبِ بِسَبْقِهِ بِالْكَلَامِ ، عَلَى قَوْلِ
ابْنِ عَبَّاسٍ وَغَيْرِهِ؛ وَهُوَ اخْتِيَارُ ثَعْلَبٍ.

قَالَ سَهْلُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: لَا تَقُولُوا قَبْلَ أَنْ يَقُولَ؛ وَإِذَا قَالَ فَاسْتَمِعُوا لَهُ
وَأَنْصِتُوا.

وَنُهِوا عَنِ التَّقَدُّمِ وَالتَّعَجُّلِ بِقَضَاءِ أَمْرٍ قَبْلَ قَضَائِهِ فِيهِ؛ وَأَنْ يَفْتَاتُوا بِشَيْءٍ^(۲)
فِي ذَلِكَ مِنْ قِتَالٍ أَوْ غَيْرِهِ مِنْ أَمْرِ دِينِهِمْ إِلَّا بِأَمْرِهِ ، وَلَا يَسْبِقُوهُ بِهِ^(۳).

Onun Hükümünün Önüne Geçmemek

Abdullah ibni Abbâs ve bir kısım âlimlerin de dediği gibi, Allah Teâlâ “Ey îmân edenler! Kendi görüşünüzü Allah’ın ve Resûlünün verdiği hükümün önüne geçirmeyin”¹ âyet-i kerîmesiyle, kullarının gerek söz, gerekse fiilleriyle saygısızlık ederek Allah’ın ve Resûlünün verdiği hükümün önüne geçmelerini yasaklamıştır. Nahiv âlimi Ebü’l-Abbâs Sa’leb² de (v. 291/904) bu görüştedir.

Ünlü sûfî müfessir Sehl ibni Abdillâh et-Tüsterî (v. 283/896), bu âyette³ Allah Teâlâ’nın kullarına: “Resûlümün huzûrunda, ondan önce konuşmaya başlamayın. Resûlüm konuşmaya başladığında, susup onu dinleyin” emrini verdiğini söylemiş ve sözüne şöyle devam etmiştir:

“Böylece ashâb-ı kirâma; Resûl-i Ekrem’in yapmakta olduğu bir işi bitirmesini beklemeden başka bir işe girişmek, savaş veya benzeri dinî hususlarda o emir vermeden bir şey yapmaya kalkmak yasaklanmıştır.”

GELECEK DERS

Tarih: 23 Aralık 2018, Pazar

Zaman: Öğle Namazından bir saat önce

Yer: Eyüp Sultan Camii-i Şerif’inde

yapılması planlanmaktadır.

1. Hucurât 49/1.

2. Ebü’l-Abbâs Sa’leb hakkında bilgi için bk. I, 496.

3. Yani “Ey îmân edenler! Kendi görüşünüzü Allah’ın ve Resûlünün verdiği hükümün önüne geçirmeyin.” (Hucurât 49/1) âyetinde.